

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Лояніч Володимира Олександровича на тему: «Формування продовольчої безпеки України в умовах воєнного стану», представленій на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки за спеціальністю 051 Економіка

У результаті розгляду, опрацювання теоретичних та практичних положень дисертаційної роботи, поданих до розгляду наукових публікацій за темою дисертації Лояніча Володимира Олександровича, а також за підсумками проведеного семінару, визначено наступне:

Актуальність теми досліджень і отриманих результатів. В умовах воєнного стану продовольча безпека України набуває особливого стратегічного значення, оскільки безпосередньо впливає на соціальну стабільність, економічну стійкість та національну безпеку держави. Воєнні дії спричиняють порушення логістичних ланцюгів, скорочення виробничого потенціалу аграрного сектору, зростання цін та ризиків продовольчого дефіциту, що потребує пошуку нових підходів до забезпечення стійкості продовольчої системи.

Значний внесок у розвиток теоретико-методологічних засад продовольчої безпеки та функціонування агропродовольчих систем здійснили М. Бабич, О. Бородіна, В. Геєць, Г. Калетнік, С. Лутковська, Б. Пасхавер, О. Хаєцька, О. Шубравська та інші вітчизняні науковці. У їхніх дослідженнях обґрунтовано концептуальні підходи до забезпечення продовольчої безпеки, висвітлено питання розвитку аграрного сектору, державного регулювання продовольчих ринків, підвищення конкурентоспроможності сільськогосподарського виробництва та удосконалення механізмів функціонування національної продовольчої системи.

Незважаючи на наявність значних теоретичних і прикладних напрацювань, питання формування продовольчої безпеки України в умовах воєнних і післявоєнних трансформацій потребують подальшого комплексного дослідження. Це зумовлює необхідність удосконалення механізмів державного регулювання, розроблення адаптивних моделей управління продовольчими ресурсами та підвищення стійкості агропродовольчої системи до сучасних викликів, що визначає актуальність обраної теми дисертаційного дослідження.

Зв'язок теми дисертації з державними програмами, науковими напрямами університету та кафедри. Дисертаційна робота виконана як складова частина ініціативної науково-дослідної теми «Організаційно-економічні аспекти розвитку агроєкосистем на засадах екологізації економіки» (номер державної реєстрації 0121U112882, 01.09.2021 – 01.09.2024 рр.) та «Еколого-економічні та інвестиційно-інноваційні аспекти розвитку аграрного виробництва у забезпеченні продовольчої безпеки держави» (номер державної реєстрації 0125U003569, 11.2025 – 10.2026 рр.), у рамках яких здобувачем досліджено сучасні тенденції розвитку продовольчої системи України в умовах воєнного стану, здійснено оцінку впливу економічних, логістичних та безпекових чинників

на рівень продовольчої безпеки, а також обґрунтовано концептуальні підходи до формування адаптивної системи її забезпечення в умовах воєнних і післявоєнних трансформацій.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в поглибленні теоретико-методологічних засад та розробленні прикладних підходів до формування й забезпечення продовольчої безпеки України в умовах воєнного стану:

вперше:

- розроблено адаптивну модель стратегічного управління продовольчою безпекою України в умовах воєнних загроз, яка інтегрує індекси агроресурсного потенціалу, логістичної стійкості, цінової стабільності, соціальної доступності продовольства, цифрової трансформації агропродовольчого сектору та воєнних ризиків у межах єдиного аналітико-прогностичного контуру, що забезпечує комплексне оцінювання стану продовольчої системи, сценарне прогнозування її розвитку та адаптивне коригування управлінських рішень залежно від зміни безпекового середовища;

удосконалено:

- понятійно-категоріальний апарат дослідження продовольчої безпеки шляхом уточнення її сутності як складової економічної безпеки держави, що формується внаслідок взаємодії виробничих, соціально-економічних, інституційних та безпекових чинників в умовах кризових трансформацій;

- наукові підходи до дослідження системи продовольчої безпеки у національному та глобальному вимірах через визначення впливу світових продовольчих, геополітичних та логістичних трансформацій на стійкість національної продовольчої системи;

- концептуально-методичний підхід до формування адаптивної системи забезпечення продовольчої безпеки України в умовах воєнного стану, який ґрунтується на інтеграції ризик-орієнтованого управління, цифрового моніторингу та багаторівневої координації продовольчих, ресурсних і логістичних потоків, що забезпечує підвищення стійкості національної продовольчої системи в умовах воєнної невизначеності;

- методичний підхід до оцінювання рівня продовольчої безпеки держави шляхом побудови інтегрального показника на основі вагового агрегування ресурсних, логістичних, соціально-економічних, цифрових та безпекових складових із використанням методу аналізу ієрархій Сааті, що, на відміну від існуючих підходів, дозволяє враховувати деструктивний вплив воєнних ризиків і підвищує обґрунтованість стратегічних рішень щодо забезпечення стійкості агропродовольчої системи;

набули подальшого розвитку:

- підходи до оцінювання логістичних та інфраструктурних ризиків у системі продовольчої безпеки шляхом визначення впливу порушення транспортної, портової, складської та прикордонної інфраструктури на функціонування агропродовольчих ланцюгів, рівень транзакційних витрат і доступність продовольства;

- науково-аналітичні положення щодо аналізу впливу воєнного стану на функціонування аграрного сектору та систему продовольчої безпеки, зокрема в

частині взаємозв'язку між виробничими втратами, ресурсними обмеженнями, трансформацією аграрного виробництва та рівнем економічної доступності продовольства;

- організаційно-економічні підходи до управління ризиками продовольчої безпеки в умовах воєнних загроз, що базуються на поєднанні механізмів стратегічного планування, моніторингу критичних ризиків та адаптивного регулювання агропродовольчого сектору;

- науково-методичне забезпечення моделювання продовольчої безпеки в кризових умовах через поєднання інструментів економіко-математичного аналізу, ГІС-технологій, дистанційного зондування Землі, алгоритмів машинного навчання та сценарного прогнозування, що дало змогу розширити можливості моніторингу, раннього виявлення загроз і прогнозування траєкторій розвитку продовольчої безпеки України до 2030 р. за різних сценаріїв перебігу воєнних ризиків.

Практичне значення отриманих результатів полягає у застосуванні національного та світового досвіду гарантування економічної безпеки; розробці і впровадженні пропозицій та практичних рекомендацій щодо формування та удосконалення механізмів регулювання продовольчої безпеки України в умовах воєнного стану.

Результати дисертаційного дослідження були розглянуті Департаментом агропромислового розвитку Вінницької обласної військової адміністрації та рекомендовані для використання в роботі сільськогосподарських підприємств області. Результати дослідження щодо механізмів забезпечення продовольчої безпеки в умовах воєнного стану, а також розроблені науково-практичні рекомендації були використані при формуванні оновленої Стратегії збалансованого регіонального розвитку Вінницької області до 2027 року та регіональної програми підтримки агровиробників (довідка № 01.1-27/286 від 26.03.2025 р.).

Основні положення, висновки та пропозиції дисертації впроваджено в практичну діяльність суб'єктів господарювання, зокрема ТОВ «БІЗНЕС АГРО ІМПЕРІЯ» щодо підвищення ефективності управління аграрним виробництвом у кризових умовах (довідка № 36/10 від 17.10.2025 р.).

Упроваджено в діяльність ТОВ «ОРГАНІК-Д», запропоновано моделі адаптації аграрного виробництва та логістики, які охоплюють формування адаптивної системи управління виробничими циклами для забезпечення безперервності постачання аграрної продукції, розроблення індикаторів оцінки продовольчої безпеки на підприємницькому та регіональному рівнях (довідка № 37 від 30.10.2025 р.).

Положення дисертаційної роботи використовуються в освітньому процесі Вінницького національного аграрного університету, зокрема при викладанні дисципліни «Мікроекономіка». Матеріали дослідження використано для оновлення змісту навчальних планів і робочих програм, а також у науковій роботі кафедри економіки та підприємницької діяльності (довідка № 01.1-60-1530 від 05.12.2024 р.).

Основні положення дисертаційної роботи Лояніча Володимира

Олександровича висвітлено у 10 наукових працях загальним обсягом 4,64 умовних друкованих аркушів (власний доробок автора 3,32 умовн. друк. арк.), з яких - у фахових виданнях України, включених до переліку наукових фахових видань України категорії «Б», включених до міжнародної наукометричної бази даних Index Copernicus – 3,79 умовн. друк. арк., (власний доробок – 2,57 умовн. друк. арк., в інших виданнях (тези доповідей) – 0,75 умовн. друк. арк. Із них відповідають вимогам п. 8 – 9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 – 5 публікацій.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Статті у наукових фахових виданнях України категорії «Б», включених до міжнародної наукометричної бази даних Index Copernicus

1. Хаєцька О.П., **Лояніч В.О.** Забезпечення продовольчої безпеки України в умовах війни. *Ефективна економіка*. 2023. № 6. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2023.6.47> URL: <https://www.nauka.com.ua/index.php/ee/article/view/1723> (0,62/0,31 умовн. друк. арк. – особистий внесок здобувача: формування концептуальних засад дослідження продовольчої безпеки України, аналітичному опрацюванні глобальних індексів та інтерпретації впливу воєнних факторів на стан агропродовольчої системи).

2. **Лояніч В.О.** Формування продовольчої безпеки України в умовах євроінтеграції. *Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2023. № 2 (64). DOI: <https://doi.org/10.37128/2411-4413-2023-2-6> URL: <http://efm.vsau.org/storage/articles/November2023/llizKnPYzRXuHvGB9ueA.pdf> (0,73 умовн. друк. арк.).

3. **Лояніч В.О.** Вплив глобалізаційних процесів на формування продовольчої безпеки в Україні. *Економіка та суспільство*. 2024. № 67. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-67-40> URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/4697> (0,62 умовн. друк. арк.).

4. Хаєцька О.П., **Лояніч В.О.** Формування продовольчої безпеки України в умовах глобальних викликів: стратегія та механізми реалізації. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія «Економічні науки»*. 2025. Том 1. № 05(97). DOI: <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2025-5-10996> URL: <https://www.inter-nauka.com/issues/economic2025/5/10996> (0,94/0,47 умовн. друк. арк. – особистий внесок здобувача: збір та аналіз наукових джерел і статистичних даних (FAO, GFSI, GHI), проведенні порівняльного аналізу рівня продовольчої безпеки України у світовому контексті, а також у виявленні ключових ризиків аграрного сектору в умовах воєнного стану. Автор узагальнив стратегічні напрями зміцнення продовольчої безпеки та брав участь у формулюванні висновків дослідження).

5. Хаєцька О.П., **Лояніч В.О.** Стан і перспективи удосконалення механізмів регулювання продовольчої безпеки України в умовах воєнного стану. *Бізнес-*

навігатор. 2025. № 6 (83). DOI: <https://doi.org/10.32782/business-navigator.83-82>
URL: https://business-navigator.ks.ua/journals/2025/83_2025/84.pdf (0,88/0,44 умовн. друк. арк. – особистий внесок здобувача: комплексний аналіз стану продовольчої безпеки України в умовах воєнного стану, узагальнили статистичні дані, розробили концептуальні підходи до вдосконалення механізмів державного регулювання та сформуvalи рекомендації щодо їх практичного впровадження).

Інші видання (тези доповідей)

1. **Лояніч В.О.** Формування продовольчої безпеки в умовах воєнного стану. *Економіка, облік, фінанси та право: стратегічні пріоритети розвитку в умовах глобалізації: збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції*, 21 лютого 2023 р. Дрогобич. 2023. С. 36-37 (0,12 умовн. друк. арк.).

2. Хаєцька О.П., **Лояніч В.О.** Забезпечення продовольчої безпеки України в сучасних умовах. *Продовольча безпека України в умовах післявоєнного відновлення: глобальні та національні виміри: міжнародний форум*, 01-02 червня 2023 р. Миколаїв. 2023. С. 251-254 (0,20/0,10 умовн. друк. арк. – особистий внесок здобувача: аналіз сучасного стану продовольчої безпеки України та обґрунтували напрями удосконалення механізмів її забезпечення).

3. **Лояніч В.О.** Вплив сільськогосподарських підприємств на формування продовольчої безпеки України. *Актуальні проблеми менеджменту: теоретичні і практичні аспекти: матеріали VI міжнародної науково-практичної конференції*, 28-29 вересня 2023 р. Одеса. 2023. С. 64-66 (0,14 умовн. друк. арк.).

4. **Лояніч В.О.** Ризики та загрози забезпечення продовольчої безпеки в умовах воєнного стану. *Економіко-правові аспекти господарювання: сучасний стан, ефективність та перспективи: матеріали X міжнародної науково-практичної конференції*, 4-5 жовтня 2024 р. Одеса. 2024. С. 245-247 (0,21 умовн. друк. арк.).

5. **Лояніч В.О.** Система забезпечення продовольчої безпеки: національний та глобальний аспект. *Економічні дні – 2025: матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих вчених та студентів*, 10 квітня 2025 року. Київ. 2025. С. 263-266 (0,18 умовн. друк. арк.).

ВИСНОВОК

Дисертація Лояніча Володимира Олександровича на тему: «Формування продовольчої безпеки України в умовах воєнного стану» є оригінальним, самостійним і завершеним науковим дослідженням, що містить науково обґрунтовані теоретичні положення, методичні підходи й практичні рекомендації щодо розвитку теоретико-методологічних засад, оцінювання стану та вдосконалення механізмів забезпечення продовольчої безпеки України в умовах воєнного стану з урахуванням сучасних безпекових, логістичних і соціально-економічних викликів.

Наукові положення, викладені у дисертації, є обґрунтованими та логічно структурованими, що підтверджується послідовністю викладу матеріалу, значним обсягом опрацьованих літературних джерел, комплексним аналізом сучасного стану продовольчої безпеки України в умовах воєнного стану, а також використанням економіко-математичних, статистичних, просторово-аналітичних

та прогностичних методів дослідження.

Зміст дисертації повністю відповідає поставленій меті, а визначені наукові завдання виконано в повному обсязі. Отримані результати характеризуються науковою новизною, зокрема щодо розроблення адаптивної моделі стратегічного управління продовольчою безпекою, удосконалення методичного підходу до її оцінювання на основі інтегрального показника з урахуванням воєнних ризиків, а також розвитку науково-методичного забезпечення прогнозування стану продовольчої безпеки України в умовах воєнних і післявоєнних трансформацій.

Дисертаційна робота відповідає вимогам щодо оформлення наукових праць за спеціальністю 051 «Економіка», а також пунктам вимогам п. 6, 7, 8, 9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (зі змінами) та за структурою, мовою та стилем викладення відповідає вимогам наказу МОН від 12 січня 2017 року № 40 «Про затвердження вимог до оформлення дисертацій».

Робота виконана державною мовою та відповідає принципам академічної доброчесності, належно структурована, а результати дослідження апробовані на науково-практичних конференціях та відображені у публікаціях здобувача.

Дисертація Лояніча Володимира Олександровича на тему: «Формування продовольчої безпеки України в умовах воєнного стану» може бути рекомендована до подання у разову спеціалізовану вчену раду на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки за спеціальністю 051 Економіка.

Голова міжкафедрального наукового семінару

з попередньої експертизи дисертацій

на здобуття наукових ступенів за спеціальностями:

08.00.03 – економіка та управління національним господарством;

08.00.04 – економіка та управління

підприємствами (за видами економічної діяльності);

051 Економіка; С1 Економіка та

міжнародні економічні відносини;

д.е.н., професор

Вінницького національного аграрного

університету

Лариса ВДОВЕНКО

Підпис Вдовенко Л.О. засвідчує

вченій секретар

Тетяна КОРΠΑНЮК